

КОРЕЛЯЦІЙНА ЗАЛЕЖНІСТЬ МІЖ ОКРЕМИМИ ПРОДУКТИВНИМИ ПОКАЗНИКАМИ У НОРОК СТАНДАРТНОГО ТЕМНО-КОРИЧНЕВОГО ТИПУ В ПЕРІОДИ ПІДГОТОВКИ ДО ГОНУ І ПІД ЧАС ГОНУ

В. І. Осташевський, В. П. Муха, Н. П. Ковалик, Х. І. Прейма

Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій ім. С. З. Гжицького,
Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького

Вивчено взаємозв'язок стабільної, зниженої, підвищеної живої маси самок норок стандартного темно-коричневого типу в періоди підготовки до гону і гону із тривалістю вагітності, багатоплідністю і діловим виходом молодняку норок. Встановлено залежність зміни живої маси норок стандартного темно-коричневого типу із показниками відтворної здатності.

Відомо, що висока багатоплідність створює необхідні передумови для добору, швидкого збільшення кількості норок з бажаними ознаками, тому підвищення багатоплідності є однією із основних проблем у норківництві [1, 4, 9, 13].

Доцільно враховувати, що при розведенні великих норок відбувається помітне зниження ділового виходу молодняку на одну основну самку, яке пов'язують з їх надлишковою живою масою [2, 8, 10, 14, 15].

Жива маса норок більше, ніж довжина тіла і вгодованість, відображає генетичні задатки масивності тварин. За відтворною здатністю вони практично не відрізняються, проте значна увага повинна відводитись підготовці великих норок до періоду розмноження [17, 18]. Про це свідчать проведені дослідження на норках різних типів (стандартний, пастелевий, сапфіровий) і категорій вгодованості. Самки вище середньої вгодованості порівняно з нижче середньою мають, як правило, достовірно нижчий вихід норчат до відлучення [5]. Багатоплідність є складним показником, який залежить від великої кількості спадкових і неспадкових факторів [3, 6, 7, 11, 17, 18].

Вивчення впливу матерів і батьків, самців, що спарували норок, віку, дати спаровування, кількості спаровувань, тривалості вагітності, дати розродження на багатоплідність норок показало, що середня багатоплідність у матерів порівняно з дочками вища ($P < 0,001$), а коефіцієнт мінливості — нижчий. Тобто матері, на відміну від дочок, піддавались добору. Коефіцієнт кореляції мати–дочка рівний 0,09, а регресії — 0,15; отож методи масового добору за багатоплідністю не досить ефективні, їх не потрібно переоцінювати [4].

Мінливість за багатоплідністю і пов'язані з нею ознаки, як відомо, значною мірою визначаються неадитивною дією генів. Коефіцієнти кореляції та регресії оцінюють тільки адитивну частину цієї мінливості, яка і визначає ефект селекції [1, 6, 7].

Мінливість показників багатоплідності залежить, головним чином, від факторів зовнішнього середовища [1]. У літературі є дані про те, що в невеликих гніздах нормально молочних самок норчата мають кращі умови для розвитку, ніж у самок з великими гніздами. Згодом норки із невеликих гнізд виявляються більш багатоплідними [3, 4, 10].

Матеріали і методи. Дослідження проводили у племзаводі звірогосподарства «Галичхутро» Сокальського району Львівської області на норках стандартного темно-коричневого типу в періоди підготовки до гону, гону, вагітності, лактації, відсадження молодняку і формування селекційних груп. За величиною зміни живої маси самок норок в періоди підготовки до гону і гону ділили їх на групи: I — стабільна ($n=18$ голів), II — знижена ($n=10$ голів), III — підвищена ($n=12$ голів).

Метою досліджень було встановити кореляційну залежність у норок за показником зміни величини живої маси в періоди підготовки до гону і гону та тривалістю вагітності, багатоплідністю, діловим виходом молодняку.

Дослідні групи були сформовані за принципом аналогів. Умови догляду, утримання та годівлі були ідентичними залежно від групи норок за величиною живої маси [16].

Одержаний цифровий матеріал опрацьовували біометрично [12].

Результати та обговорення. Дослідження оптимальної величини (заводської вгодованості) живої маси у норок стандартного темно-коричневого типу на період гону, яка б відповідала високій багатоплідності (10 голів) та діловому виходу молодняка (7,5 голів) має актуальне значення. Оскільки самки норок із живою масою 900–1200 г добре спаровуються із самцями, проте при високих показниках багатоплідності (10–12 голів) необхідно скорочувати лактаційний період до 35–40 днів. При збільшенні тривалості лактації самки знижують живу масу на 300 г і більше, що негативно може позначитись в наступному році на показниках відтворної здатності. Кореляційна залежність між рівнем живої маси самок стандартного темно-коричневого типу в періоди проєструсу й еструсу, тривалістю вагітності та багатоплідністю подана в таблиці 1.

Таблиця 1

Коефіцієнти кореляції між живою масою норок в періоди підготовки до гону й гону, тривалістю вагітності та багатоплідністю самок стандартного темно-коричневого типу

Корелюючі ознаки	Показники	
	$r \pm mrg$	tr
<i>Стабільна жива маса</i>		
Жива маса в період проєструсу – тривалість вагітності	+0,053±0,265	0,20
Жива маса в період еструсу – тривалість вагітності	+0,394±0,237	1,66
Жива маса в період проєструсу – багатоплідність	+0,074±0,255	0,29
Жива маса в період еструсу – багатоплідність	+0,187±0,252	0,74
Жива маса в період проєструсу – діловий вихід молодняка	-0,012±0,240	0,05
Жива маса в період еструсу – діловий вихід молодняка	+0,054±0,257	0,21
Тривалість вагітності – багатоплідність	-0,269±0,249	1,08
Тривалість вагітності – діловий вихід молодняка	-0,224±0,251	0,89
<i>Знижена жива маса</i>		
Жива маса в період проєструсу – тривалість вагітності	+0,550±0,083	6,61**
Жива маса в період еструсу – тривалість вагітності	+0,115±0,100	1,15
Жива маса в період проєструсу – багатоплідність	+0,133±0,099	1,34
Жива маса в період еструсу – багатоплідність	+0,061±0,100	0,61
Жива маса в період проєструсу – діловий вихід молодняка	-0,002±0,100	0,02
Жива маса в період еструсу – діловий вихід молодняка	-0,063±0,098	0,64
Тривалість вагітності – багатоплідність	-0,163±0,099	1,65
Тривалість вагітності – діловий вихід молодняка	-0,133±0,098	1,35
<i>Підвищена жива маса</i>		
Жива маса в період проєструсу – тривалість вагітності	+0,629±0,245	2,56*
Жива маса в період еструсу – тривалість вагітності	+0,420±0,287	1,46
Жива маса в період проєструсу – багатоплідність	-0,191±0,313	0,61
Жива маса в період еструсу – багатоплідність	-0,175±0,312	0,56
Жива маса в період проєструсу – діловий вихід молодняка	-0,485±0,277	1,75
Жива маса в період еструсу – діловий вихід молодняка	-0,263±0,305	0,86
Тривалість вагітності – багатоплідність	-0,439±0,283	1,55
Тривалість вагітності – діловий вихід молодняка	-0,637±0,244	2,61*

Примітка: Статистично достовірно при * — $P < 0,05$; ** — $P < 0,001$.

Із даних таблиці 1 видно, що норки були розподілені на дослідні групи за показником зміни величини живої маси на період гону. У періоди підготовки самок у виробничих умовах до гону і гону змінювалась жива маса, зниження або підвищення якої визначало залежність між селекційними показниками.

Встановлено у групах норок з величиною живої маси стабільна (багатоплідність самок 6,76 голів, діловий вихід молодняка — 6,29 голів) і знижена (багатоплідність самок — 7,30 голів, діловий вихід молодняка — 6,42 голів) позитивну кореляційну залежність між живою масою в періоди підготовки до гону і гону та тривалістю вагітності (+0,053 і +0,394 та +0,115 і +0,550) багатоплідністю (+0,074 і +0,187 та +0,61 і +0,133) відповідно.

Отже, у групі самок із стабільною і зниженою живою масою прослідковувалась

залежність між живою масою в періоди проєструсу, еструсу та тривалістю вагітності й багатоплідністю. Не встановлено такої залежності у групі норок із підвищеною живою масою в періоди проєструсу та еструсу та багатоплідністю ($-0,175$ і $-0,191$).

Група самок із підвищеною живою масою мала вищу багатоплідність 7,50 голів і діловим виходом молодняку — 6,67 голів, порівняно із групами норок із стабільною і зниженою живою масою.

У дослідних групах самок стандартного темно-коричневого типу прослідковувалась від'ємна кореляційна залежність між тривалістю вагітності й діловим виходом молодняку.

ВИСНОВКИ

Одержані дослідження кореляційної залежності між зміною величини живої маси у періоди проєструсу, еструсу та відтворними показниками необхідно враховувати в якості інформаційного тесту при складанні селекційних програм з покращення продуктивності норок стандартного темно-коричневого типу, створенні високопродуктивних ліній та родин за показниками багатоплідності самок, ділового виходу молодняку, молочності норок.

THE CORRELATIVE DEPENDENCE BETWEEN SOME PRODUCTIVE INDICES OF STANDARD DARK-BROWN TYPE MINKS DURING THE RUT PREPARATION AND THE RUT TIME

V. I. Ostashevskij, V. P. Muha, N. P. Kovalyk, H. I. Prejma

SUMMARY

The dependence of stable, decreased, increased living mass of mink females of standard Dark-Brown type during the rut preparation period and the rut time on pregnancy duration and practical going out of young minks was studied. The dependence of standard Dark-Brown type minks living mass changes on the reproductive ability indices was established.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Афанасьев В. А.* Изменение пушных зверей при разведении в клетках // В кн.: Проблемы domestikации животных и растений. — М., 1972. — С.33–37.
2. *Брусова З. А.* У Сокальских звероводов // Кролиководство и звероводство. — 1978. — № 5. — С. 10–11.
3. *Виноградов Н. Р.* Влияние микроэлементов на воспроизводительные способности норок и сохранность молодняку в зависимости от возраста самок // Труды ВСХИЗО. — М., 1969. — Вып. 31. — С. 131–134.
4. Влияние некоторых наследственных и ненаследственных факторов на плодовитость норок / Стрижаков В. И., Володина Т. Н., Хомяк Н. В., Маловастая А. А. Вопросы морфологии, физиологии и питания сельскохозяйственных животных и пушных зверей // Науч. труды Омского ветеринарного института. — 1976. — Т. 33. — Вып. 1. — С. 125–128.
5. Воспроизводительная способность норок в зависимости от веса и упитанности / Кузнецов Г. А., Евреинов А. Г., Цепков Н. М., Куличков Б. А., Померанцев В. В. // Кролиководство и звероводство. — 1974. — № 6. — С. 23–25.
6. *Гладиков Ю. И.* Углеводы в кормлении пушных зверей // Кролиководство и звероводство. — 2001. — №4. — С.5–7.
7. *Гракова Н., Рязанцев В.* Влияние добавок сернокислого цинка на физиологическое состояние норок // В сб. научно-технической информации ВНИИОЗ. — Киров, 1978. — Вып. 60. — С. 45–51.
8. *Демина Т. М.* Разработка метода раннего отбора самцов норок: Автореф. дис. ...канд. с.-х. наук. — М., 1981. — 22 с.

9. Дивеева Г. М. Учебная книга звероведа. — М.: Высшая школа, 1985. — 415 с.
10. Хімічний склад біолаву та його вплив на збереженість молодняку норок в умовах дефіциту тіаміну / Кіндя В. І., Мартиновський В. П. і ін. // Вісник Сумського ДАУ. — 2000. — Вип. 4. — С.53–56.
11. Маловастая А. А. Вопросы морфологии, физиологии и питания сельскохозяйственных животных и пушных зверей // Науч. труды Омского ветеринарного института. — 1976. — Т. 33. — Вып. 1. — С. 125–128.
12. Мармоза А. Т. Теорія статистики. — К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. — 392 с.
13. Милованов Л. В. Овощи и фрукты в кормлении пушных зверей // Кролиководство и звероводство. — 2003. — № 2. — С.4–7.
14. Осташевський В. І., Щербатий З. Є. Відтворна здатність самок норки різних типів залежно від їх живої маси в періоди проєструсу і еструсу // Збірник наукових праць Вінницького державного університету. — Вінниця, 2005. — Вип. 22. — С. 108–116.
15. Осташевський В. І., Щербатий З. Є., Павлів Б. А. Вплив живої маси, вгодованості та спаровування норок в окремі періоди статевої охоти на їх багатоплідність // Науковий вісник Львівської національної академії ветеринарної медицини ім. С. З. Гжицького. — Львів, 2005. — Т. 7 (№ 2). — Ч. 3. — С. 202–209.
16. Перельдик Н. Ш., Милованов Л. В., Ерин А. Т. Кормление пушных зверей. — М.: ВО «Агропромиздат», 1987. — 350 с.
17. Слюсаренко Н. Б., Соколова М. К. Воспроизводительные способности самок серебристо-голубой норки в зависимости от веса и упитаности перед гоним // Повышение продуктивности звероводства и охотничье-промысловый фауны. Труды ВСХИЗО. — Москва. 1980. — С. 16–20.
18. Стрижаков В. И., Володина Т. Н., Хомяк Н. В., Маловастая А. А. Влияние некоторых наследственных и ненаследственных факторов на плодовитость норок // Вопросы морфологии, физиологии и питания сельскохозяйственных животных и пушных зверей. Научные труды Омского ветеринарного института. — Омск, 1976. — Том 33. — Вып. 1. — С. 125–128.